

Малежик Ю.М.,

кандидат педагогічних наук, доцент;

доцент кафедри образотворчого мистецтва;

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Чурікова О.О.,

студентка II курсу, ОП Образотворче мистецтво, декоративне

мистецтво, реставрація, кафедри образотворчого мистецтва,

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

***Анотація.** У доповіді висвітлено проблему кольору його впливу на особистість у сучасному образотворчому мистецтві в умовах воєнного стану. Авторами розглянуто питання, як кольори використовуються у творчості для вираження емоцій, переживань і психологічного стану людей під час війни. Зазначено, що колір може стати потужним інструментом для адаптації та відновлення, допомагаючи відобразити різні емоційні та психічні стани: травму, надію, стійкість або агресію, тощо. У мистецтві воєнного часу кольори часто обираються для створення контрасту між болем і надією, темрявою і світлом, що сприяє психоемоційному відновленню і підтримці морального духу.*

***Ключові слова:** колір, сучасне мистецтво, адаптація, психіка, психологія кольору, мистецькі практики, воєнний час.*

THE IMPORTANCE OF COLOR IN CONTEMPORARY ART FOR ADAPTATION IN WARTIME

***Abstract.** The report highlights the problem of color and its influence on the personality in the modern development of fine arts under martial law. The authors consider the question of how colors are used in art to express emotions, experiences and psychological state of people during the war. It is noted that color can be a powerful tool for adaptation and recovery, helping to reflect different emotional and mental states: trauma, hope, resilience or aggression, etc. In wartime art, colors are*

often chosen to create a contrast between pain and hope, darkness and light, which contributes to psycho-emotional recovery and morale.

Keywords: *color, contemporary art, adaptation, psyche, psychology of color, artistic practices, wartime.*

Колір є потужним інструментом впливу на психіку та світосприйняття особистості, особливо в контексті сучасного мистецтва та воєнних реалій. Він виступає не просто естетичною категорією, а складним психологічним феноменом, який здатен формувати настрій, емоційний стан та навіть фізіологічні процеси людини.

Бачення та сприйняття світу у кольорах, є великою перевагою для людини, її унікальністю у світосприйнятті. Кольори навколишнього світу впливають на людей з незапам'ятних часів: формують нашу психіку, настрій, виховання. Всі ці показники, призвели до розвитку психології кольору.

Психологія кольору – це дослідження того, як кольори впливають на поведінку, настрій або фізіологічні процеси людини. В залежності від віку, статі, культури, соціального стану та життєвого досвіду відбувається індивідуальний вплив та інтерпретація кольоросприйняття на особистість. Колір у сучасному мистецтві є одним із найсильніших засобів виразу емоцій, сенсів і контексту. В умовах воєнного часу його значення набуває особливого звучання, після художньої зміни кольору, щоб передати психологічний та емоційний стан.

Кольори служать особливим виразом складних емоційних станів суспільства, трансформуючи індивідуальні переживання в колективне мистецьке висловлювання. Теплі кольори (червоний, помаранчевий) символізують боротьбу, рішучість і віру, а холодні (синій, зелений) – спокій та відновлення. Слід зазначити, що саме колір під час воєнного стану перетворюється на потужний комунікативний інструмент психоемоційної адаптації, який виконує різні функції.

На сучасному етапі розвитку суспільства та психологічної допомоги в умовах воєнного часу, мистецькі практики використовують вибір кольору, як психологічний механізм подолання травматичного досвіду [3]. Кольорові

рішення допомагають каналу емоційного напруження, створюють простір для діалогу та взаєморозуміння, підтримують психоемоційну стійкість особистості.

Колір у сучасному мистецтві стає універсальною мовою супротиву та солідарності, він часто служить засобом протесту або підтримки. Плакати, графіті, інсталяції та інші візуальні засоби активно використовують контрастні кольори для привертання уваги до воєнних злочинів, страждань чи закликів до миру, для привертання уваги до соціальних проблем та консолідації суспільства. Кольорові практики в мистецтві демонструють здатність спільноти до адаптації, перетворення травматичного досвіду на джерело внутрішньої сили та колективної резилентності.

Через мистецтво створюється простір надії, демонструючи можливість позитивних настроїв навіть у найскладніших ситуаціях, що є критично ускладненим для збереження життєстійкості суспільства в умовах воєнного часу.

Кольори можуть поліпшити або погіршити настрій, вони здатні зачарувати нас і навіть можуть маніпулювати нашою свідомістю та поведінкою. Наприклад, настрої одразу поліпшуються, коли в хмарний день раптом з'являється сонце та забарвлює все навколо в золотистий колір [3].

Крім настрою чи якогось емоційного стану, колір може впливати й на фізичний стан. Наприклад, Моріс Дерембур вважав, що блакитний колір є своєрідним антисептиком і добре допомагає при запаленнях, а зелений – знімає біль, може діяти гіпнотично, впливає на нервову систему, полегшує втому, знижує дратівливість, лікує безсоння, знижує кров'яний тиск та підіймає тонус [1].

Графічні роботи Михайла Черешньовського вирізняються використанням синьо-жовтих, контрастних кольорів, як символу спротиву, боротьби та віри. У творчості ці кольори часто використовують сучасні митці, як символи національної ідентичності, сили та спротиву у контексті боротьби України за свободу та незалежність. Зокрема, його графічні роботи вирізняються динамічними композиціями, контрастними лініями та глибоким емоційним змістом. Синьо-жовта палітра у Черешньовського не просто декоративний

елемент – вона слугує інструментом для передачі ідей єдності, надії та віри. Часто в роботах художника можна побачити поєднання символічних фігур, таких як руки, які тримають прапор, обличчя, що виражають емоції, або абстрактні форми, які асоціюються зі свободою та боротьбою. Черешньовський графіку як мову для спілкування з глядачами, звертаючи увагу до важливих тем, пов'язаних із сучасною ситуацією.

В умовах війни важливо також створювати середовище, яке сприяє емоційному відновленню. Кольори, що створюють атмосферу спокою та гармонії, можуть бути використані в тимчасових притулках, лікарнях або в інших місцях для полегшення психологічного стану людей, які пережили стрес і травму.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що в умовах війни мистецькі практики використовують колір, як символічний код для відображення складної реальності, привернення уваги до соціально значущих проблем та консолідації суспільства. Сучасне мистецтво використовує колір для відображення складної реальності війни, викликаючи емоційний відгук у глядача. Кольори мають глибокий вплив на психіку людини, особливо в умовах стресу, як це має місце під час війни. Розумне використання кольору в мистецтві, пропаганді та соціальних кампаніях може допомогти підтримати моральний дух, сприяти психологічному відновленню та навіть служити засобом адаптації до нових реалій війни.

Література:

1. Кольори в мистецтві. URL: <http://surl.li/ddspqj> (дата звернення: 25.11.2024).
2. Малезик Ю., Балах Д. Використання можливостей кольору під час практики з пленерного живопису у майбутніх учителів образотворчого мистецтва // Молодий вчений. – 2019. – №. 5 (69). – С. 143-146.
3. Як кольори впливають на людину. URL: <https://sich.zp.ua/iak-kolory-vplyvaiut-na-liudynu> (дата звернення: 25.11.2024).